

Etusivu>Hae oikeusalan ammattilaisia>**Oikeudelliset ammatit**

Oikeudelliset ammatit

Saksa

Tällä sivulla on tietoa oikeusalan ammasteista Saksassa.

Syyttäjät

Tehtävät

Syyttäjälaitos (*Staatsanwaltschaft*) on itsenäinen, oikeudenkäytön alalla toimiva elin, joka on samalla tasolla tuomioistuinten kanssa. Syyttäjälaitos vastaa esitutkinnan johtamisesta, syytteen nostamisesta ja sen edustamisesta pääkäsittelyssä sekä rangaistuksen täytäntöönpanosta. Jos laissa ei toisin säädetä, syyttäjälaitos vastaa oikeudenkäynnissä myös hallinnollisia rikkomuksia koskevista syyteistä.

Jos näyttö on riittävä, syyttäjälaitoksella on velvollisuus puuttua kaikkiin kannekelpoisin rikoksiin (syytepakkoperiaate). Tämä tarkoittaa sitä, että ennen kuin syyttäjälaitos tekee päätöksen virallisen syytteen nostamisesta, sen on tutkittava tietoonsa tulleet tosiseikat ja tehtävä niistä oikeudellinen arviointi. Syyttäjälaitoksen on oltava objektiivinen ja puolueeton. Sen on tutkittava sekä syyllisyyttä tukevat että sitä vastaan puhuvat tosiseikat. Jos laissa säädetty edellytykset täyttyvät, sen on nostettava syyte. Jos menettely koskee rikosta, syyttäjälaitos voi luopua syytetoimista silloin, kun rikoksentehtäjän syyllisyys katsotaan vähäiseksi eikä syytteen nostaminen ole yleisen edun mukaista. Tiettyjen laissa säädettyjen edellytysten mukaan tähän tarvitaan myös pääkäsittelyn aloittamisesta vastaavan tuomioistuimen suostumus. Syytetylle voidaan myös antaa velvoitteita ja ehtoja, joiden täytyessä menettely päätetään.

Suorittaessaan esitutkintaa rikosoikeudenkäyntiä varten syyttäjälaitos voi käyttää avustajinaan myös muita tutkijoita. Näitä ovat muun muassa poliisit, veropetosten tutkijat ja tullivirkailijat. Heidän on noudatettava syyttäjän antamia ohjeita.

Syytteen esittäminen on rikosoikeudellisessa menettelyssä sitä seuraavan oikeudenkäynnin edellytys. Hallinnollisia rikkomuksia lukuun ottamatta juuri syyttäjälaitoksen on aina nostettava syyte. Oikeudenkäyntiin osallistuu yleensä syyttäjä syyttäjälaitoksen edustajana.

Syyttäjälaitos toimii sekä ensimmäisessä oikeusasteessa että muutoksenhakuasteessa (valitus ja muutoksenhaku).

Syyttäjän on luettava syyte pääkäsittelyssä. Hänellä oikeus kuulla syytettyä ja todistajia. Hän voi myös esittää todistusaineistoa hyväksyttäväksi. Syyttäjällä on oikeudenkäynnin päätteeksi loppupuheenvuoro, jossa hän arvioi tosiseikkoja ja oikeudellista tilannetta. Yleensä hän vaatii syytetylle tiettyä rangaistusta tai vapauttavaa tuomiota.

Syyttäjän, tuomioistuimen ja syytetyn suostumuksella rikosoikeudenkäynti voidaan keskeyttää vielä menettelyn tässä vaiheessa esimerkiksi silloin, jos syytetyn syyllisyyden aste katsotaan pääkäsittelyn jälkeen vähäiseksi.

Jos syyttäjä on vakuuttunut siitä, että tuomioistuimen päätöstä on tarkistettava tosiseikkojen tai oikeudellisten seikkojen vuoksi, tällä on oikeus valittaa – myös syytetyn hyväksi.

Organisaatio

Syyttäjälaitos toimii osavaltioiden ali- ja ylioikeuksissa ja liittovaltion korkeimmassa oikeudessa, ja sillä on hierarkkinen rakenne.

Saksan liittovaltiojärjestelmän vuoksi on erotettava toisistaan liittovaltion toimivalta ja osavaltioiden toimivalta.

Osavaltioiden syyttäjälaitokset

Lukuun ottamatta rikoksia, joiden osalta liittovaltion korkeimman oikeuden syyttäjä on toimivaltainen, osavaltioiden syyttäjälaitoksilla on toimivalta ryhtyä syytetoimiin. Liittovaltion korkeimman oikeuden syyttäjä liittovaltion tasolla ja syyttäjälaitokset osavaltioiden tasolla ovat erilaisia ja erillisiä viranomaisia. Liittovaltion ja osavaltioiden tasojen välillä ei ole hierarkkista yhteyttä. Liittovaltion korkeimman oikeuden syyttäjä voi kuitenkin poikkeustapauksissa siirtää toimivaltaansa kuuluvia menettelyjä osavaltioiden syyttäjälaitoksille tai ottaa niiden toimivaltaan kuuluvia menettelyjä itselleen.

Kaikki 16 osavaltiota vastaavat kukin omasta syyttäjälaitoksestaan.

Jokaiseen osavaltion tuomiopiiriin kuuluu yksi syyttäjänvirasto, joka on toimivaltainen syyttämään myös alioikeuden tuomiopiiriin kuuluvissa kärkeäoikeuksissa.

Syyttäjänvirastojen toimintaa valvoo osavaltion ylioikeuden syyttäjä. Osavaltioiden ylioikeuksien toimintaa valvoo kyseisen osavaltion oikeusministeriö.

Osavaltion ylioikeuden syyttäjä vastaa muutoksenhakumenettelyistä osavaltioiden ylioikeuksissa. Jos tällaisen asian käsittely kuuluu liittovaltion korkeimman oikeuden toimivaltaan, liittovaltion korkeimman oikeuden syyttäjä toimii syyttäjänä.

Lisätietoja syyttäjälaitoksesta on liittovaltion oikeus- ja kuluttajansuojaministeriön verkkosivustolla osiossa [Tuomioistuimet ja syyttäjälaitos](#). Monilla syyttäjälaitoksilla on omat verkkosivustonsa, jotka löytyvät asianomaisen osavaltion oikeushallinnon verkkosivustoilta.

Liittovaltion korkeimman oikeuden syyttäjä

Saksan liittotasavallassa oikeuslaitos kuuluu periaatteessa osavaltioiden toimivaltaan (perustuslain 30, 92 ja 96 §). Liittovaltion korkeimman oikeuden syyttäjä (*Generalbundesanwalt beim Bundesgerichtshof*) on ainoa liittovaltion syyttäväviranomainen. Siitä käytetään myös nimitystä *Bundesanwaltschaft*. Se koostuu liittovaltion korkeimman oikeuden syyttäjän lisäksi muista liittovaltion syyttäjistä, ylimmistä syyttäjistä ja syyttäjistä sekä muista työntekijöistä. Liittovaltion ylin syyttäjä johtaa liittovaltion syyttäjiä liittovaltion korkeimmassa oikeudessa.

Liittovaltion korkeimman oikeuden syyttäjä toimii syyttäjänä kaikissa vakavissa valtion turvallisuutta koskevissa rikosasioissa, joilla on erityinen vaikutus sisäiseen turvallisuuteen (erityisesti terroriväkivalta) tai ulkoiseen turvallisuuteen (maanpetos ja vakoilu). Muissa valtion turvallisuutta koskevissa rikoksissa liittovaltion korkeimman oikeuden syyttäjä vastaa syytetoimista tietyn edellytyksin (*Evokationsrecht*), joista säädetään oikeuslaitoslain 120 §:n 2 momentissa. Liittovaltion korkeimman oikeuden syyttäjä vastaa myös syyteistä, jotka koskevat kansainvälistä oikeutta koskevan rikoslain rikkomista, ja ottaa kantaa muutoksenhakuihin liittovaltion korkeimman oikeuden rikosjaostoissa.

Liittovaltion korkeimman oikeuden syyttäjän nimittää liittopresidentti liittovaltion oikeus- ja kuluttajansuojaministerin esityksestä. Liittoneuvoston on hyväksyttävä ehdotus. Liittovaltion korkeimman oikeuden syyttäjän toimintaa valvoo liittovaltion oikeus- ja kuluttajansuojaministeri. Liittovaltion ministerillä ei kuitenkaan ole oikeutta valvoa osavaltioiden syyttäjiä.

Tuomarit

Organisaatio

Sekä liittovaltion että osavaltioiden tuomioistuinten tuomareita (*Richter*) koskeva tärkein säädös on **Saksan tuomarilaki** (*Deutsches Richtergesetz*, DRiG).

Monia säädöksiä löytyy myös eri osavaltioiden lainsäädännöstä.

Osavaltioissa tuomarien toimintaa valvovat osavaltioiden oikeusministerit. Liittovaltion korkeimman oikeuden tuomarien – ei kuitenkaan liittovaltion perustuslakituomioistuimen tuomarien – toimintaa valvovat asiasta vastaavat liittovaltion ministerit.

Tehtävät

Ammatti- ja maallikkotuomarit

Ammattituomarit (*Berufsrichter*) johtavat oikeutta liittovaltion ja osavaltioiden tuomioistuimissa. Osavaltioiden tuomarit johtavat oikeutta osavaltioiden tuomioistuimissa (esimerkiksi käräjäoikeuksissa ja osavaltioiden ali- ja ylioikeuksissa). Useimmat tuomarit työskentelevät osavaltiotasolla.

Liittovaltion tuomarit (*Bundesrichter*) voivat toimia liittovaltion perustuslakituomioistuimessa, liittovaltion korkeimmassa oikeudessa, liittovaltion työtuomioistuimessa, liittovaltion verotuomioistuimessa, liittovaltion sosiaalituomioistuimessa, liittovaltion hallintotuomioistuimessa tai liittovaltion patenttistuomioistuimessa.

Rikosasioiden käsittelyyn osallistuu ammattituomareiden lisäksi myös maallikkotuomareita (*Schöffe*). Tähän kunniatehtävään valitaan tavallisia kansalaisia. Teoriassa valinta voitaisiin tehdä jopa ilman valitun suostumusta – henkilö voi kieltäytyä tehtävästä vain poikkeustapauksessa. Maallikkotuomarit osallistuvat käsittelyihin käräjäoikeuksissa ja osavaltioiden alioikeuksien rikos- ja nuorisosaastoissa.

Periaatteessa maallikkotuomareilla on sama äänioikeus kuin ammattituomareilla. Tämä tarkoittaa, että ammatti- ja maallikkotuomarit voivat päättää yhdessä vastaajan syyllisyydestä ja langettavasta tuomiosta.

Oikeuslaitoslain (*Gerichtsverfassungsgesetz, GVG*) 36 §:n mukaan maallikkotuomarit valitaan viiden vuoden välein. Maallikkotuomariksi voidaan valita vain Saksan kansalainen (**GVG:n 31 §**). Maallikkotuomariksi ei voida valita kansalaista (**GVG:n 33 §**), joka ei ole vielä täyttänyt 25 vuotta tai on täyttänyt tai täyttää toimikauden alkuun mennessä 70 vuotta ei asu asianomaisessa kunnassa

ei ole terveydellisistä syistä sopiva tehtävään

ei ole sopiva tehtävään puutteellisen saksan kielen taidon vuoksi

on taloudellisissa vaikeuksissa.

Maallikkotuomarin tehtäviä ei voi hoitaa henkilö, joka

ei ole kelvollinen hoitamaan julkista virkaa tuomioistuimen päätöksen seurauksena tai joka on tuomittu tahallista teosta yli kuuden kuukauden pituiseen vapausrangaistukseen tai

on esitutkinnan kohteena sellaisesta rikoksesta, joka voi johtaa kelvottomuuteen hoitaa julkista virkaa (**GVG:n 32§**).

Maallikkotuomarien korvauksen määrä riippuu siitä, mitä oikeuden palkkioita ja korvauksia koskevassa laissa (*Justizvergütungs- und -entschädigungsgesetz*) säädetään (**GVG:n 55§**). Osavaltiot julkaisevat esitteitä, joissa maallikkotuomareille tiedotetaan heidän tehtävistään. Nämä esitteet julkaistaan myös internetissä. Lisäksi osavaltiot tarjoavat koulutusta maallikkotuomareille.

Tuomioistuimen virkailijat

Tuomioistuimen virkailijat (*Rechtspfleger*) ovat oikeuslaitoksen virkamiehiä. He hoitavat pääasiassa hakemuslainkäytön alaan kuuluvia asioita (mm. perintöasiat, asiat, joiden osallisilta puuttuu oikeustoimikelpoisuus, lapsia ja adoptiota koskevat asiat, kiinteistörekisteriasiat, kauppa-, osuuskunta- ja kumppanuusrekisteriasiat, yhdistysasiat, aviovarallisuussuhteiden rekisteröintiä koskevat asiat, alusrekisteriasiat). Lisäksi tuomioistuimen virkailijat vastaavat monista muista oikeudenkäynteihin liittyvistä palveluista, kuten maksamismääräysmenettelyihin, oikeusapuun, ulosottoon, pakkohuutokauppaan ja konkurssipesän hallinnointiin, maksukyvyyttömyysasioihin, kulujen määrittämiseen, rangaistusten täytäntöönpanoon, liittovaltion patenttistuomioistuimen menettelyihin ja kansainvälisiin oikeudenkäynteihin liittyvistä tehtävistä.

Nykyisin käräjäoikeuksissa toimii enemmän tuomioistuimen virkailijoita kuin tuomareita. Tuomioistuimen virkailijoiden tehtäväkenttä määräytyy lainsäädännön perusteella (*Rechtspflegergesetz, RPflG*). Tuomareiden tavoin tuomioistuimen virkailijat hoitavat tehtävänsä ja tekevät päätöksensä täysin riippumattomasti. Heidän toimintansa perustuu vain lakiin ja oikeuteen. Tuomioistuimen virkailijoiden tekemiin päätöksiin sovelletaan prosessioikeuden yleisten sääntöjen mukaisia muutoksenhakukeinoja.

Tietokannat

Oikeusalan ammatteja käsitteleviä, kaikkien käytettävissä olevia verkkosivustoja ovat muun muassa seuraavat:

[liittovaltion oikeus- ja kuluttajansuojaministeriön](#) verkkosivusto

osavaltioiden oikeusministeriöiden verkkosivustot (esim. [Hampuri](#), [Berliini](#) tai [Bajeri](#))

yksittäiset tuomioistuimet, jotka asettavat tietoja saataville internetissä

[liittovaltion ja osavaltioiden yhteinen oikeusportaali](#).

Tietoja on saatavilla myös tuomariliiton verkkosivustoilla ([Deutscher Richterbund](#)) tai Saksan tuomioistuinten virkailijoiden liiton verkkosivustolla ([Bund Deutscher Rechtspfleger](#)).

Lakimiehet

Saksassa on noin 160 000 lakimestä (*Rechtsanwalt*). Lakimiehillä on sama koulutus kuin tuomareilla, ja he antavat neuvoja ja edustavat päämiehiään kaikenlaisissa oikeusasioissa. He voivat toimia tuomioistuimessa ja tuomioistuimen ulkopuolella; erityisiä lakimiehiä oikeudenkäynnissä edustamista varten ei Saksan lainsäädännössä ole. Edustamisvalta koskee periaatteessa erotuksetta kaikkia Saksan tuomioistuinta. Yksi poikkeus tähän on siviiliasian edustaminen liittovaltion korkeimmassa oikeudessa, mihin liittyy erityisiä hyväksymisehtoja. Toinen poikkeus koskee yrityslakimiehiä (muun kuin asianajoyrityksen palveluksessa olevat lakimiehet, jotka neuvovat ja edustavat työnantajaa oikeudellisissa asioissa). He eivät saa edustaa työnantajansa kaikissa tuomioistuimissa.

Lakimiesten on noudatettava Saksan lakimieslain (*Bundesrechtsanwaltsordnung*, BRAO) säännöksiä. Lakimieskunta sääntelee myös itse omaa toimintaansa ja on antanut muita ammatillisia säännöksiä, kuten lakimiehiä koskevat ammattieettiset ohjeet (*Berufsordnung der Rechtsanwälte*, BORA) ja tiettyyn oikeusalaan erikoistuneita lakimiehiä koskevat ammattieettiset ohjeet (*Fachanwaltsordnung*, FAO). Lakimiesten palkkiot määräytyvät lakimiesten palkkioita koskevan lain (*Rechtsanwaltsvergütungsgesetz*, RVG) mukaan.

Lakimiehet kuuluvat 27 alueelliseen lakimiesyhdistykseen ja liittovaltion korkeimman oikeuden asianajajayhdistykseen. Yhdistykset vastaavat ammattikuntaan hyväksymisestä. Niiden tehtävänä on myös muun muassa valvoa, että lakimiehet noudattavat ammatillisia velvoitteitaan.

Tietokannat

Kattavaa **tietoa lakimiesten toiminnasta** on saatavissa [liittovaltion lakimiesliiton](#) (*Bundesrechtsanwaltskammer*, BRAK) verkkosivustolla. Lisäksi Saksan suurin [lakimiesyhdistys](#) (*Deutscher Anwaltverein*, DAV) tarjoaa runsaasti tietoa lakimiehen ammatista. Sivustolla on tietoja myös englanniksi ja ranskaksi. Lakimiehen löytämisessä auttaa [liittovaltion virallinen lakimiesluettelo](#), johon kaikki lakimiehet on kirjattu (tietoa saksaksi ja englanniksi), ja Saksan [lakimiestietopalvelu](#).

Patenttiasiamiehet

Saksassa toimii noin 3 500 patenttiasiamiestä (*Patentanwalt*). Patenttiasiamiehillä on luonnontieteiden tai tekniikan alan korkeakoulututkinto ja oikeusalan jatkokoulutusta. Heidän valtuuksiinsa kuuluvat neuvonta ja edustus teollisoikeuksien alalla (erityisesti patentit, hyödyllisyysmallit, tavaramerkit ja mallit),

erityisesti niiden rekisteröinti ja valvonta. Patenttiasiamiehillä on toimivalta edustaa asiakkaitaan Saksan patentti- ja tavaramerkkivirastossa, liittovaltion patenttitoimistoissa ja tietyissä asioissa liittovaltion korkeimmassa oikeudessa. Patenttiasiamiehet voivat esittää osavaltion ali- ja ylioikeuksissa ainoastaan lausuntoja asiakkaidensa puolesta, he eivät voi esittää oikeusvaateita.

Patenttiasiamiesten on noudatettava Saksan patenttiasiamieslain (*Patentanwaltsordnung*, PAO) säännöksiä. Patenttiasiamiehet kuuluvat patenttiasiamiesyhdistykseen (*Patentanwaltskammer*).

Tietokannat

Tietoa patenttiasiamiesten toiminnasta on saatavissa [patenttiasiamiesyhdistyksen](#) (*Patentanwaltskammer*) verkkosivustolla. Siellä on myös virallinen [patenttiasiamiesluettelo](#) (*das Bundesweite Amtliche Patentanwaltsverzeichnis*).

Notaarit

Saksassa toimii tällä hetkellä lähes 7 000 notaaria (*Notar*), joilla on periaatteessa sama koulutus kuin tuomareilla. Notaarit antavat riippumatonta ja puolueetonta neuvontaa tärkeistä oikeustoimista ja ennaltaehkäisevästä oikeudenhoidosta. Notaarien tärkeimpänä tehtävänä on oikeustoimien vahvistaminen.

Saksan liittovaltion rakenteen vuoksi notaareita on erilaisia. Useimmissa osavaltioissa notaari toimii notaarina kokopäiväisesti (päätoiminen notaari). Joissakin osavaltioissa lakimiehet harjoittavat notaarin toimintaa asianajajan ammatin ohella (lakimiesnotaari). Kaikissa tapauksissa notaarien nimittämisestä ja toiminnan valvonnasta vastaa osavaltion oikeushallinto.

Notaarin ammattia säännellään notaarilailla (*Bundesnotarordnung*, BNotO). Notaarien palkkiot määräytyvät kuluja koskevan lain (*Kostenordnung*, KostO) mukaan.

Notaarit kuuluvat alueelliseen notaariyhdistykseen.

Tietokannat

Lisätietoja notaarien toiminnasta on saatavissa [liittovaltion notaariyhdistyksen](#) (*Bundesnotarkammer*) verkkosivustolla. Sivustolla on myös notaarin löytämistä helpottava [notaariluettelo](#). Sivustolla on tietoa saksaksi, englanniksi, ranskaksi ja espanjaksi.

Muut oikeusalan ammatit

Oikeuspalvelulain mukaiset oikeusalan ammatit

Oikeuspalvelulain (*Rechtsdienstleistungsgesetz*, RDG) nojalla perintätoimistojen virkailijat, eläkeneuvojat ja muiden maiden oikeuksiin erikoistuneet neuvonantajat voivat tarjota oikeudellista neuvontaa tuomioistuimen ulkopuolisissa asioissa. Perintätoimistojen virkailijat ja eläkeneuvojat voivat edustaa eräissä tapauksissa asiakkaitaan myös oikeudessa. Tämä edellyttää rekisteröitymistä, ja tuomioistuin vahvistaa rekisteröitymisen hakemuksen perusteella. Rekisteröinti julkaistaan [oikeuspalvelurekisterissä](#) (*Rechtsdienstleistungsregister*).

Näillä oikeuspalvelulain mukaisilla aloilla ei ole lakisääteistä velvoitetta kuulua tiettyyn yhdistykseen tai ammatilliseen järjestöön. Osa perintätoimistojen virkailijoista ja eläkeneuvojista kuuluu kuitenkin yhdistyksiin. Suurimmat yhdistykset ovat liittovaltion perintätoimistojen yhdistys (*Bundesverband Deutscher Inkassounternehmen*), liittovaltion oikeusalan palveluntarjoajien yhdistys (*Bundesverband Deutscher Rechtsbeistände/Rechtsdienstleister*) ja liittovaltion eläkeneuvojien yhdistys (*Bundesverband der Rentenberater*).

Tietokannat

Saksan oikeusportaalista pääsee oikeuspalvelurekisteriin, jossa on luettelo palveluntarjoajista ja heidän rekisteröinnistään vastaavista tuomioistuimista.

[Liittovaltion perintätoimistojen yhdistyksen](#), [liittovaltion oikeusalan palveluntarjoajien yhdistyksen](#) ja [liittovaltion eläkeneuvojien yhdistyksen](#) verkkosivustoilla on runsaasti lisätietoja.

Maksuttomia oikeuspalveluja antavat organisaatiot

Saksassa monet hyväntekeväisyysjärjestöt tarjoavat (oikeuspalvelulain **6 ja 8 §:n** mukaista) maksutonta oikeudellista neuvontaa. Niistä tärkeimpiä ovat muun muassa seuraavat:

[Arbeiterwohlfahrt Bundesverband e.V.](#)

[Caritas](#)

[Diakonie](#)

[Zentralwohlfahrtstelle der Juden in Deutschland](#)

[Saksan Punainen Risti](#)

[Paritätischer Wohlfahrtsverband](#)

Linkkejä

[Liittovaltion ja osavaltioiden oikeusportaaali](#)

[Tietoa tuomioistuimista ja syyttäjistä, liittovaltion oikeus- ja kuluttajansuojaministeriö](#)

[Liittovaltion oikeus- ja kuluttajansuojaministeriö](#)

[Hampurin oikeusministeriö](#)

[Berliinin oikeusministeriö](#)

[Baijerin oikeusministeriö](#)

[Saksan tuomariliitto](#)

[Liittovaltion lakimiesliitto](#)

[Liittovaltion virallinen lakimiesluettelo](#)

[Saksan lakimiesyhdistys](#)

[Saksan lakimiestietopalvelu](#)

[Patenttiasiamiesyhdistys](#)

[Notaariluettelo](#)

[Liittovaltion notaariyhdistys](#)

[Oikeuspalvelurekisteri](#)

[Arbeiterwohlfahrt Bundesverband e.V.](#)

[Caritas](#)

[Diakonie](#)

[Zentralwohlfahrtstelle der Juden in Deutschland](#)

[Saksan Punainen Risti](#)

[Paritätischer Wohlfahrtsverband](#)

Päivitetty viimeksi: 10/01/2022

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.